

Jak chutná láska aneb *gelato d'amore*

ZMRZLINÁRNA POD KAŠTANEM

Nico Mahler

Zůstala stát ve dveřích. Lorenzo kolem ní nemohl projít ven.

„Lorenzo?“

„Ano?“

„Budeš mi ještě něco vyprávět?“

„Vyprávět?“

„Cokoli. Ještě se mi nechce spát.“

„Ale o čem?“

Neznělo to zrovna nadšeně. Za normálních okolností by Sofie ustoupila a řekla by: „Promiň, už je pozdě. Běž si lehnout. Nedošlo mi, že jsi celý den řídil.“ Jenže byla přiočilá a na omlouvání neměla myšlenky. Místo toho zaprosila: „Nějaký krátký příběh. Prosím. O tvé rodině.“

„O mé rodině?“

„O těch *gelatieri*,“ odpověděla s lehkým pokusem o italský přízvuk. „Vyprávěj mi, jak se z lidí z údolí Zoldo stali zmrzlináři.“

„To ale není *krátký* příběh, spíš docela dlouhý.“

„Dojemný a zároveň překrásný příběh, při kterém rozhodně dostanete chuť na zmrzlinu!“

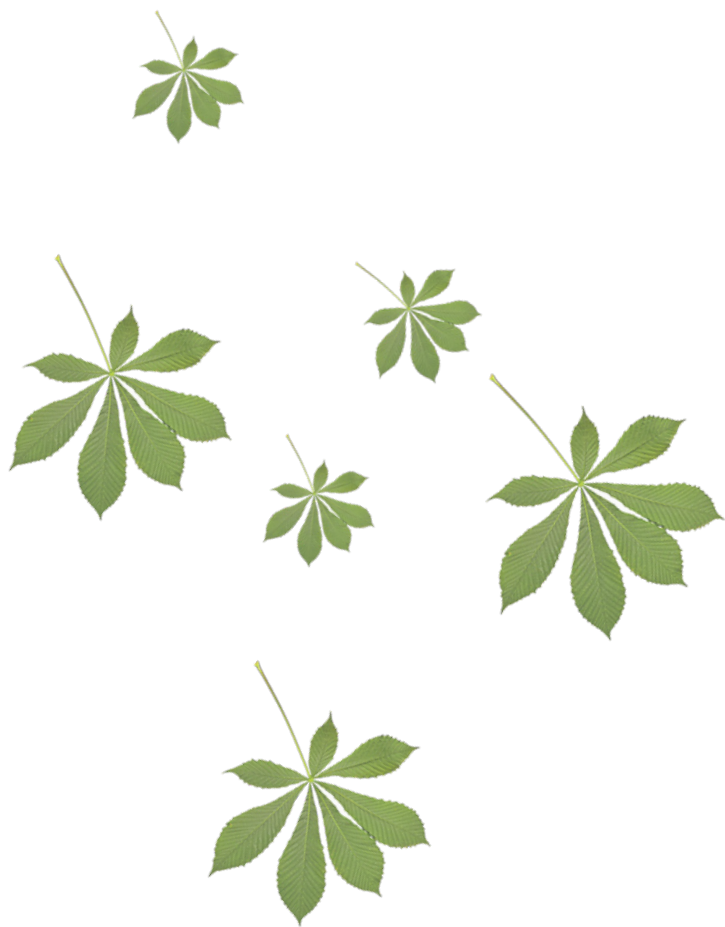
– Blog Sommerleses Bücherkiste

„Autor skvěle propojuje realitu a fikci.“

– @sylviahertel

Zmrzlinárna pod kaštanem

Nico Mahler

ZMRZLINĀRNA
POD
KAŠTANEM

Přeložila Helena Mirovská

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Copyright © Nico Mahler. *Bella Famiglia. Sofia und die Kunst des Eismachens.*
© Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin 2024 (Published with Aufbau Taschenbuch; »Aufbau Taschenbuch« is a trademark of Aufbau Verlage GmbH & Co. KG)

Translation © Helena Mirovská, 2025

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

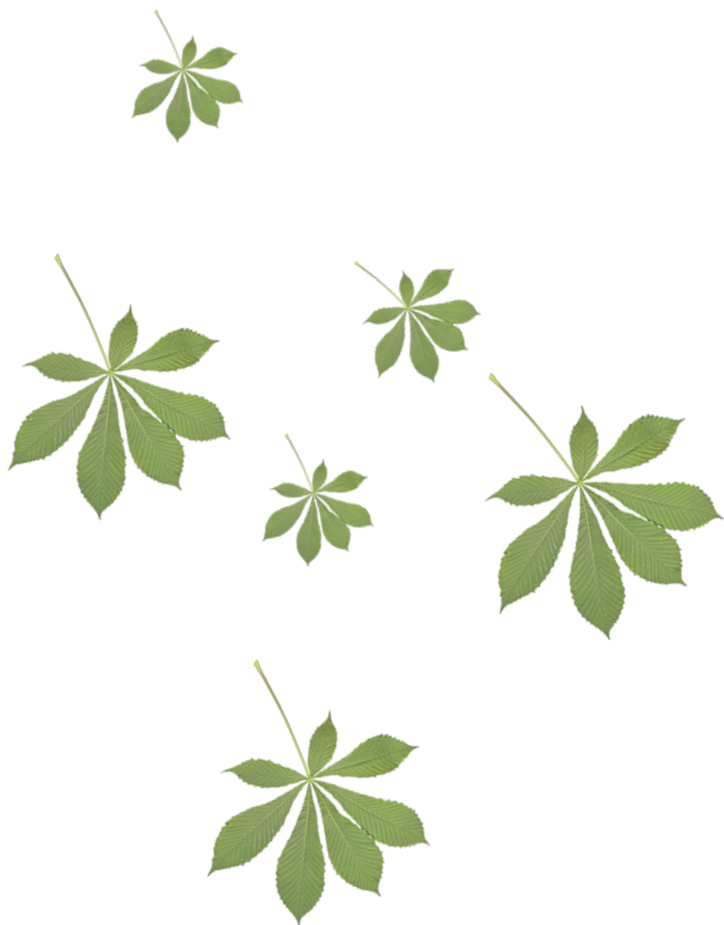
All rights reserved

ISBN 978-80-7625-978-2 (ePub)

ISBN 978-80-7625-977-5 (pdf)

ISBN 978-80-7625-918-8 (print)

Jahody

Mnichov, jaro 1966

Jahodová zmrzlina chutná jako polibek. Dá se to tak říct? Myslet si to člověk každopádně může. Sofie zanořila lžičku do růžového, načervenalého, lehce nafialovělého... no zkrátka do kopečku jahodové barvy, donesla zmrzlinu k ústům a nechala ji rozplynout na jazyku. Jahodová zmrzlina jednoznačně chutnala jako polibek.

To se o čokoládové zmrzlině říct nedalo, a o vanilkové už vůbec ne. Ta měla vážný charakter, samozřejmě byla sladká, ale taky seriózní. Proto příchuť nazvali *Vanilka Bourbon*. Bourbon zní důstojně, vznešeně a vážně.

Jahodová zmrzlina jí připomínala svěžest zahrady, příslib jara, očekávání polibku. Sofie si ji dopřávala jednou týdně. Ze svého platu by si mohla dovolit na klidném náměstíčku pod kaštanem posedět i několikrát do týdne, ale to už by tenhle rituál nebyl tak posvátný – ano, slovo *posvátný* ho přesně vystihovalo.

Jakmile se po dlouhé, šedivé zimě začaly konečně prodlužovat dny, jakmile vyrazily nové zelené lístky nejprve na zlatcích,

brzy nato na břízách a nakonec na divoké révě, věděla Sofie, že zanedlouho se ze zimního spánku probudí i zmrzlinářství Bella Italia. Že otevře své modré okenice, vyvedené ne v typické bavorské modři, nýbrž v azurově modré. Tyto okenice totiž nebyly pozvánkou do bavorského ráje, ale do jižanského světa, kam patřilo moře, rozesmátí lidé, obloha bez mráčku a také mladá žena jménem Sofie. Jestli si to tak představovali její dolnobavorští rodiče, když ji pojmenovali právě Sofie, to netušila. S jistotou však věděla jedno: Až se ty modré okenice otevřou, objeví se tu zároveň i vlajka. Bude na ní napsáno *Zmrzlina!*, s vykřičníkem. A nad vchodem se zaskví nápis: Zmrzlinářství Bella Italia.

Teprve se začátkem zmrzlinové sezóny pro Sofii doopravdy začínal rok. To zapadlé mnichovské náměstí, spíš plácek obklopený jen několika málo domy, mělo samozřejmě své jméno, ale Sofie mu říkala zkrátka jen *klidné náměstíčko*. Uprostřed stál kaštan, který do okolních domů nepouštěl moc světla, ale v létě poskytoval příjemný stín. Stolky pod ním byly vždycky obsazené jako první.

Sofie si nabrala další lžičku jahodové zmrzliny a vychutnávala si ji se zavřenýma očima.

„Ještě nějaké přání?“

Majitel vyšel ven, aniž by si toho všimla. Trhla sebou. Vždycky se lekla, když na ni nečekaně promluvil nějaký muž. Zbytečně. Zmrzlinář mluvil nahlas, protože byl Ital.

„Ne, díky.“

Byl vysoký a opálený, měl černé vlnité vlasy, pečlivě zastřižené knírek a ty nejpodivnější oči, do jakých Sofie kdy pohlédla. Byly šedé, nebo zelené? Každopádně se dívaly na svět tak, jako by vlastně nic nechtěly vidět. Pohled toho muže směřoval záhadně kamsi dovnitř. Přijímal objednávky, obsluhoval hosty a uklízel nádobí pořád se stejným výrazem. Sofie by se ho nejraději zepta-

la, proč se tak mračí, ale nic jí do toho nebylo. Dokud prodává zmrzlinu s tak plnou ovocnou chutí, může se tvářit, jak chce.

„Proč pokaždé jahodová?“ zajímalo ho dneska.

„Protože mi ta vaše jahodová chutná ze všech nejvíc.“

„Ano, ale vždycky si dáváte *jenom* jahodovou.“ Jeho hlas byl vlídnější než výraz tváře. Vesele vibrující hlásky, které pak ještě chvíli zněly v uších. Měl typicky italský přízvuk, i když německy mluvil dokonale. Asi už v Mnichově žil dlouho.

„Mně jahodová zkrátka chutná.“

„Proč někdy nevyzkoušíte pohár?“

Sofie chtěla dojít zmrzlinu, než se rozteče, a demonstrativně zvedla lžičku. „Jaký pohár?“

„Mám jich tu spoustu. Podívejte se do lístku.“ Přisunul jí nabídku na tvrdém papíře, uchyceném v drátěném stojánku. „Hodně si dávají banánový split. Nebo čokoládový pohár, borůvkový pohár. Nebo koukněte: jahodový pohár.“

„Ten přece zrovna jím.“

„Vy jíte jahodovou zmrzlinu. Pohár je s čerstvými jahodami, vanilkovou zmrzlinou, jahodovou omáčkou a kapkou likéru.“

„Zmrzlina s alkoholem?“ překvapilo ji.

„Nemusím ho tam dávat. Na přání bez likéru.“

„Takže do jahodového poháru nedáváte vůbec žádnou jahodovou zmrzlinu?“

„Protože tam jsou čerstvé jahody. K čemu do jahodového poháru tolik jahod?“

Když je rozrušený, mluví německy hůř, uvědomila si Sofie. „Pro dnešek mi zmrzlina stačila. Nemůžu si přece dávat ještě jednu...“

„Tak příště. Příště vyzkoušíte pohár, ano?“ Napřímil se do celé své výšky.

„Ale ne jahodový.“

„Proč ne?“

„Protože bych měla pocit, že jsem své jahodové zmrzlině nevěrná.“

—

Nebýt těch otáčivých dveří, chodila by Sofie do nádražního kiosku častěji. Dvakrát týdně si tu kupovala román z otočného stojanu a sáček tvrdých bonbónů. Majitel – pan Oskar – tuhle pochoutku, jíž se také říkalo *noční můra zubařů*, nabízel u pultu.

Mnichov-Giesing bylo útulné nádraží. Lidé sem přicházeli, nasedali do vlaků, čekali, povídali si a nakupovali proviant v kiosku. V devatenáctém století, když stavěli trať z Mnichova-východ do Deisenhofenu, stálo nádraží pěkný kus cesty od města. Nakonec ho město pohltilo. Trať vedla z Východního nádraží přes Giesing až k Perlašskému lesu.

Pan Oskar znal spoustu zákazníků jménem. Nakupovali u něj lidé, kteří z Giesingu odjížděli nebo tu přestupovali každý den. Také Sofie tudy procházela dvakrát denně.

„Hnědé jako vždycky?“ zeptal se pan Oskar.

„Ne, prosím sto gramů červených.“ Sofie si chystala peněženku.

„Pro děti?“

Přikývla. „Po těch červených se můžou utlouct.“

Zatímco Oskar plnil papírový sáček, položila na pult knížku. „A ještě tohle.“

„*Králov korzár*“, přečetl Oskar. „To vypadá na zajímavou knihu. Přeji příjemnou četbu.“

Sofii bylo jasné, že je to brak. I tak ale knihy z otočného stojanu četla ráda. Třeba *Tamara kořalku nedostane* nebo *Tvář lásky*. Možná měly hloupé názvy, ale byly to příběhy, do kterých se člověk mohl nechat báječně vtáhnout.

Na čtení měla čas. Nejen doma, ale i v práci, když šly děti po obědě spát nebo se zabraly do hry a na svou pečovatelku dočista zapomněly. V takových chvílích se Sofie posadila k plotu, jímž byl dětský domov Fasangarten obehnaný, a dala se do čtení. Občas měla jen pár minut, než se některé děčko rozplakalo nebo musela řešit rvačku, ale do příběhu *Tváře lásky* se dalo rychle začíst znovu. Na *Králova korzára* se těšila, protože kniha slibovala zavést ji k moři. Sofie Gottliebiová ve svých čtyřiatdvaceti letech u moře ještě nikdy nebyla.

Poděkovala, zaplatila a přistoupila k otáčivým dveřím. Statečně vkročila do prostoru, který se před ní otevřel. Strkala a tlačila, aby se dostala na druhou stranu, odkud se linul hluk nádraží.

Z druhé strany vrazili do dveří dva výrostci. Dohromady měli větší sílu než Sofie. Z otočné konstrukce se stalo monstrum, které ji odmítlo pustit ven. Zezadu ji skleněná stěna tlačila dál. Aby neklopýtla, poddala se jejímu pohybu a skončila tam, odkud před pár vteřinami vyšla. Doufala, že pan Oskar její prohru neviděl. Urovnala si bundu, zvedla k hrudi sáček s bonbóny a zahájila druhý pokus.

Sklo otáčivých dveří bylo prasklé. Při náležitém osvětlení odráželo okolní svět dvojitě. Sofie v něm spatřila svůj odraz. Účes vyšlý z módy, popelavé blond vlasy sepnuté v týle. Brýle, které potřebovala jen na čtení, ale často si je zapomínala sundat. Její tvář by se dala označit za hezkou, ale Sofie na ní viděla jen nedostatky. Jeden vyčnívající zub, husté obočí, které by potřebovalo upravit. Pokřivený obraz onoho okamžiku odrazil její postavu dvojitě. Dvakrát napůl. Rozpůlená Sofie se sáčkem bonbónů. Za zrcadlem jako by zahlédla Gabriela. Vynořil se ze zšeřelé nádražní haly. Gabriel, muž s andělským jménem, Gabriel, ztělesněný ďábel. Zmocnila se jí panika, honem tlačila

do dveří. S rozklepanými koleny vyklopýtala do haly a přitiskla si ruku na ústa. Sáček s bonbóny ten pohyb nevydržel a roztrhl se. Tucet červených cukrovinek se vysypalo na betonovou podlahu. Lidé se otáčeli. Jeden malý chlapec se chtěl pro bonbón sehnout, ale matka mu to nedovolila. Sofie by měla bonbóny posbírat a vyhodit. Jenže to nešlo. Nechtěla v hale, kde se jí zjevil Gabriel, zůstat ani o chvíli déle. Nacpala si prázdný papírový sáček do kapsy a rozběhla se ke čtvrtému nástupišti, kam měl každou chvíli přijet její vlak.

Borůvky

„Dám si borůvkový pohár,“ prohlásila Sofie a dopnula si zip bundy až ke krku.

„Ach, on tam venku opravdu někdo sedí,“ podivil se majitel, vyhrnul si límec a vyšel ven. „Pročpak tu sedíte na dešti?“ Zástěra mu vykukovala zpod větrovky. Přes noc se silně ochladilo. Duben trval na tom, že zima ještě neskončila.

Sofie si přitáhla nohy pod židli, aby jí nezmokly. „Já přece sedím v suchu, nevidíte?“ Ukázala na korunu kaštanu, který nad ní rozprostíral střechu z listů.

„Nechcete jít dovnitř?“ Založil si ruce na prsou. „Mám stoly i tam.“

„Podle mě se zmrzlina může jíst jen venku. Borůvkový pohár, prosím.“

„Se šlehačkou, nebo bez?“

„Se šlehačkou, prosím.“

Majitel se chystal vrátit dovnitř, ale náhle se otočil. „Moment: Dneska je středa.“

„Copak se ve středu nesmějí jíst borůvkové poháry?“

„Jindy sem vždycky chodíte v pátek. Někdy v sobotu.“

„A teď jsem tu v upršenou dubnovou středu.“ Doprovodila to pousmáním.

Vlasy měl už zplihlé deštěm. „Borůvkový se šlehačkou, *subito*.“

Poslouchala jemné šumění deště. Dnešní den se nevyvedl. *Špatný den*, tak nazývala stav, kdy se všechno spiklo proti ní. V normální den vstala, odbyla si ranní toaletu, nesnídala, protože tak brzy do sebe nic nedostala, a místo toho si vzala chleba s sebou. Dojela do Giesingu, to byla polovina každodenní trasy. Když to šlo dobře, zvítězila nad otáčivými dveřmi a koupila si něco u pana Oskara. Potom ujela druhou polovinu cesty, vystoupila ve Fasangartenu a ten kousek do dětského domova došla pěšky. Převzala děti od noční pečovatelky, zjistila, jestli se noc obešla bez mimořádných událostí. A nakonec si s dětmi sedla ke snídani.

Ve špatný den po ní v koupelně zůstaly skvrny od zubní pasty. Upadla jí na zem sklenice s marmeládou. Uklízení té lepkavé spouští ji zdrželo a nestihla tramvaj. Rychle doběhla na nádraží, na Oskara a bonbóny neměla ani pomyšlení, do práce dorazila pozdě a musela se omlouvat ředitelce domova. Když se konečně posadila k dětem, dalo jí práci tvářit se, že je všechno v nejlepším pořádku. Děti všechno citlivě vnímaly. Když se jí vedlo špatně, poznaly to na ní.

Dnes mohla za její *špatný den* ta událost v otáčivých dveřích. Už rok byla rozvedená, ale pořád se svého manžela bála. Gabriel měl soudní zákaz přibližovat se ke své bývalé manželce. Zatím to dodržoval. Ve skutečnosti tedy Sofie vlastně neměla ke strachu důvod. Den jí zkazil pouhý přelud. Proto pak po práci nejela domů jako obvykle, ale nastoupila na vlak v opačném směru. Pro Sofii se něco takového rovnalo revoluci. K návště-

vám zmrzlinářství měla vyhrazené víkendy. Ale tuto středu ji nemohl odradit ani déšť.

Majitel jí přinesl malé umělecké dílo. Skleněný pohárek s třemi druhy zmrzliny, na kterých byla naaranžovaná šlehačka, z níž koukala oplatková trubička, a celou kreaci zdobila hrst borůvek. Kde sehnal v dubnu borůvky?

„*Ecco*.“ S rozmachem postavil výtvor před Sofii.

„Děkuju. Vypadá to krásně.“

„Nastydnete.“

„Já jen tak neonemocním.“ Sofie se s křupnutím zakousla do trubičky.

O deset minut později dospěla k názoru, že už by v tom studeném mokru neměla setrvávat. Déšť zesílil, kaštan na něj přestával stačit. Vzala pohár a tašku a vydala se do kavárny.

Na klidném náměstíčku sice sedávala často, ale dovnitř ještě nikdy nevstoupila. Bylo tu místo sotva na dva stoly. Nesedla si hned, zůstala udiveně stát.

Na stěnách viselo určitě víc než sto fotografií, větších i menších zarámovaných snímků, téměř všechny černobílé, spousta hodně vybledlých. Obrázky zachycovaly běžný život, ale byl to jiný život, než jaký Sofie znala. Byly to obrázky těžké práce, rodin, které se do objektivu neusmívaly. Tihle lidé hleděli na diváka vážně, stáli vzpřímeně, matky držely v náručí děti. A dokonce i děti měly ve tváři vážný výraz. Z těchto fotografií se dívali lidé, kteří chtěli dosvědčit svou existenci. Jako by říkali: *Jsme tady*. Existujeme. Až si tu fotografii budeš prohlížet, cizince, staneš se svědkem našeho bytí. Obrázky působily na Sofii tísnivě a zároveň v ní vzbuzovaly zvědavost.

Majitel byl v zadní místnosti, kde běžel nějaký stroj. Hluk ustal a on vstoupil do kavárny.

„Tak jste si to rozmyslela?“

Sofie ukázala ven na náměstíčko, které se ztrácelo v hustém lijáku. „Můžu si to dojít tady?“

„Vždyť jsem vám to nabízel.“ Přisunul jí židli.

Mlčky snědla několik lžiček. „Co to tady máte? Myslím ty obrázky.“

„To je moje rodina.“

„Tolik lidí? Ti přece nemůžou být všichni z vaší rodiny.“

„Ve Val di Zoldo jsme všichni nějak příbuzní.“

„Val di Zoldo?“

„Moje údolí, naše údolí.“

„Vy jste se tam narodil?“

„Narodil jsem se v Německu. Ale pocházím z údolí Zoldo.“ Rozmáchl se po místnosti. „Stejně jako všichni tihle lidi.“

„Takže jste si tu ty obrázky pověsil, protože...“ Hledala slova. „... protože je to váš domov?“

Najednou se jeho oči proměnily. Ten pohled, který Sofii často připadal obrácený někam dovnitř, se otevřel. Měla pocit, jako by se na ni ten muž poprvé doopravdy podíval. „Protože je to můj domov.“

„No ne, tak vy se umíte i usmívat,“ uklouzlo jí. Ale byla to pravda.

„Samozřejmě,“ odpověděl zaraženě.

„Moc často to neděláte.“

„K úsměvu musí mít člověk důvod.“

Rozuměla mu. Ani jí dnes nebylo do smíchu. Občas takové dny bývají.

„Jmenuju se Gottliebová. Sofie Gottliebová.“

„Buona sera.“ Napřáhl k ní ruku. „Já jsem Lorenzo Battaglia.“

Ucítila vřelý, pevný stisk. „Neznamená *buona sera* náhodou dobrý večer?“

„Přesně tak.“

„Ale vždyť jsou čtyři hodiny.“

„My Italové říkáme *buona sera* po poledni, po dvanácté hodině.“

„A do dvanácti?“

„*Buongiorno*.“

„A jak se řekne dobré ráno?“

„*Buongiorno*.“

Vyzvala ho, aby se posadil, nebo to udělal sám od sebe? Jeho náhlá blízkost ji podráždila. Prohlížela si obrázky. Obzvláště ji zaujal jeden popraskaný a poškrábaný.

„Kdo je třeba tady na té fotce?“

„To je můj dědeček, Antonio Battaglia.“

„Proč stojí u toho velkého... Co to je?“

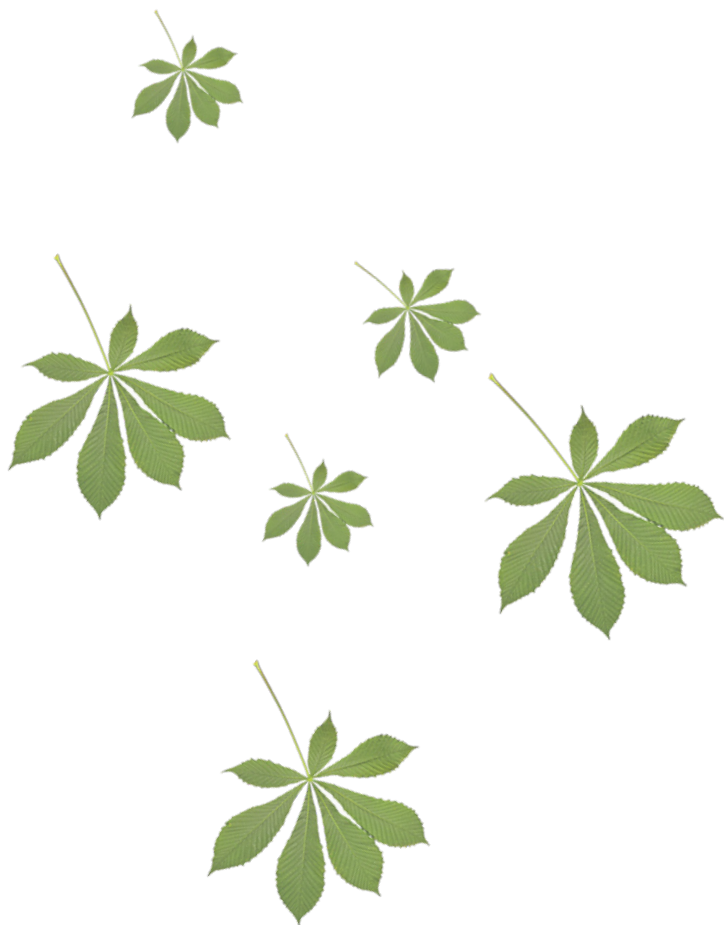
„To je kovářina. Ková železo.“

„*Ková*,“ zopakovala po něm, jako by to bylo cizí slovo. „O nikom, kdo by koval železo, jsem ještě neslyšela.“

„Protože se to dneska už nedělá. Kováři už skoro nejsou, všechno se dělá průmyslově. Většina kovářů vymřela.“

„Jak to?“

„Na to se nedá odpovědět jednou větou.“

Ječné kroupy

V roce 1966 byl moderní život v plném proudu. Svět se točil rychleji než kdy předtím a všichni jako by na tu vesele rotující planetu naskakovali. Jen Sofie Gottliebová váhala. Ne že by se jí nechtělo nebo že by si neuvědomovala, co se ve světě děje.

Beatles vystřídali v popularitě Ježíše Krista. Frank Sinatra zpíval *Strangers in the Night* a Roy Black *Ganz in Weiß*. Rolling Stones přiváděli mládež k šílenství, Bob Dylan ji nutil přemýšlet. Všude se pohupovali v bocích příslušníci Sofiiny generace. Učili se nové tance, mleli sebou, poskakovali a házeli vlasy do vzduchu. Mnozí je nosili dlouhé a rozpuštěné. Sofie je nosila sepnuté. Lidé se ze země vznesli do vzduchu, letadla se stále zvětšovala, v Japonsku zrovna jedno narazilo do nějaké hory. Člověk dobýval vesmír. Američané oznámili, že vyšlou kosmickou loď na Měsíc. Velmoci si navzájem vyhrožovaly raketami, mnoho z nich mířilo na Německo. Od onoho roku údajně existovalo tolik jaderných hlavic, že by s nimi člověk mohl snadno vyhladit sám sebe i veškerý život na Zemi. V čele Rusů stál Leonid

Brežněv s působivým obočím. V Americe byl zavražděn mladý prezident. V Německu se odehrával hospodářský zázrak, ale jeho duchovní otec kancléř Erhard odstoupil. O novém kancléři se proslýchalo, že je bývalým nacistou.

Sofii se zdálo, že do šedesátých let příliš nezapadá. Možná proto neměla moc přátel. Možná proto za ní rodiče do Mnichova jezdili tak málo. Také ve zmrzlinářství sedávala sama. Neměla nikoho, kdo by ji doprovodil a poradil jí, jaký pohár si dát. Doma na ni nikdo nečekal. Sofie Gottliebová v duchu srovnávala jahodovou zmrzlinu s polibkem a vyhlížela ven do deště. Ráda by měla víc důvěry v zítřek, ale včerejšek ji o ni připravil. Vzpomínky pro ni nebyly zrovna příjemným místem.

Její přání a touhy jí většinou připadaly tak banální, že se styděla si je přiznat. Sofie si přála polibek, který by nechutnal po jahodách, ale po lásce. Uvědomila si ale, že lásku najde leda tak v románech, které si kupuje u pana Oskara. V románech láska cíhala za každým rohem.

Už se stmívalo, ale Sofie pořád seděla v kavárně mezi fotografiemi. Cítila se tu podivně dobře. Majitel jí přinesl čaj, protože ani uvnitř nebylo nijak zvlášť teplo. Lorenzo by měl jistě co vyprávět o tom podivuhodném údolí, o své rodině, o svém původu. Jenže to by se do tiché osamělosti dnešního odpoledne se šumícím deštěm nehodilo. Sofii se uprostřed té spousty obrázků vynořil v hlavě větší, ucelenější výjev. Zatímco se náměstíčko venku halilo do soumraku, vyvstala jí před očima doba, kdy existovala jen jedna možnost, jak přežít: rodina.

Val di Zoldo, Itálie, duben 1899

V takový jarní den by Antonio Battaglia rád pracoval déle, ale ubývající světlo mu to nedovolilo. Slunce opouštělo Val di Zoldo brzy. Světlo ze smolných třísek na kování hřebíků nestačilo. Velké, dlouhé, čtyřhranné hřebíky byly Antoniova specialita. Daly se s nimi stavět domy, opravovat mosty. Tyhle hřebíky vydržely všechno. *Tonino*, jak mu všichni říkali, vyráběl hřebíky ve velkém.

Ochladil právě vykované, doruda rozžhavené hřebíky v kádi s vodou a zavřel záklopku přívodu vzduchu k výhni. Bez kyslíku oheň do několika minut vyhasl. Zkontroloval, jestli někde v dílně nezůstal žhavý uhlík, který by z výhně vyskočil. Nařídil učedníkovi počkat ještě půl hodiny a potom vysypat popel do potoka. Oheň byl kovářovým nepostradatelným pomocníkem, ale zároveň největší hrozbou.

Když o něco později vstupoval do domu, zavolal: „Ječná polévka?“

Dům na výšině Zoldo Alto postavil vlastníma rukama jeho pradědeček. Až na základy byl celý ze dřeva. Když člověk z údolí zvedl oči k horám, zdálo se, že se celý svět skládá jen ze skal a kamene. Ale kameny na stavbu domu se sháněly těžko. Dřevo naproti tomu nebylo třeba shánět, bylo všude. Jestli údolí Zoldo něčím oplývalo, byly to lesní porosty. Pokrývaly okolní svahy až po horní hranici lesa. Dřevo lidi živilo od té doby, co tento kraj osídlili. Les vládl celému údolí. Co lidé potřebovali, to jim les dal.

Tonino Battaglia nebyl jen kovářem, ale také uhlířem a dodavatelem dřeva. Patřil tedy k těm, kteří si žili lépe. Kácel stromy a převážel je volským povozem do Longarone, odkud pokračovaly dál po řece Piavě. Divokou vodou zmítané, často rozlámané

vory odplouly z hor do mírnějších regionů, klouzaly nížinou, až je stále pomaleji tekoucí Piava nakonec vyplavila u Benátek. Město na laguně dřevo Battagliových potřebovalo.

Kmeny, které nenarostly dostatečně rovně, Tonino nařezal, naložil do milíře a proměnil je v dřevěné uhlí. To pak putovalo na volském povozu do Udine.

U domovních dveří Tonino znovu začichal. „Ječná polévka,“ řekl si pro sebe, protože se nedočkal odpovědi. Žena byla asi venku. Vykročil za vůní, zvedl pokličku z hrnce a přikývl: Opravdu to byla ječná polévka. Tonino se posadil ke stolu a zahleděl se na své ruce. Něco tiše ukáplo, ze smolné třísky kapala do misky smůla. Apollonia byla šetrná. Petrolejku rozsvěcela, až když si všichni sedli ke stolu. Do té doby musely stačit smolné třísky.

Tonino měl hlad, rád by si dal kousek chleba. Kdyby se ale pustil do jídla předčasně, Apollonia by se zlobila. Zůstal tedy v přišerí sedět.

V Miláně už se používalo to nové světlo, dokonce i na ulicích. Zářilo prý stokrát jasněji než plynové osvětlení, které obdivoval v Udine. Když jej městská rada poprvé rozsvítila, koně se z té náhlé záplavy světla leknutím splášili a shazovali jezdce. Elektřina se snad vyráběla z blesků.

Bleskům vládne jedině Bůh, pomyslel si Tonino. Není dobře, když mu je člověk chce ukrást. Za tři čtvrtě roku začne nové století, *dvacáté*. Možná proto si lidé až moc troufají.

„Proč si nevezmeš chleba?“ Jak dlouho už Apollonia stojí ve dveřích? „Jsi tu brzo. Polévka bude hned.“

„Už jsem v kovárně na nic neviděl.“

„Mám ti ukrojit chleba?“

„Až potom k polévce, díky.“ Podíval se na svou krásnou, vážnou ženu. Kdykoli k němu přistoupila a podala mu ruku, jako

to udělala teď, byl Tonino přesvědčen, že je nejšťastnějším mužem na světě.

Děti se přihnaly jako vítr, jako hejno ptáků, jako milovaná pohroma. Tlačily se kolem otce. Pohladil je všechny po hlavách a oslovil je jménem. Hašteřily se, kdo si sedne vedle něj, ačkoli dobře věděly, že ta výsada patří nejstarší dceři.

Apollonia zamíchala polévku. „Kdo rozsvítí?“

Znovu nastal povyk, petrolejku chtěli zapálit všichni. Tonino kývnul na svého nejmenšího synka.

„Tancredi, troufneš si už?“

„Ne, tatínku,“ odpověděl chlapec upřímně.

„Ty nechceš rozsvítit lampu?“

„Ať to radši udělá Giacinta.“

„Proč nechceš ty?“

„Protože to udělá *puf*.“

„Samozřejmě to udělá *puf*,“ usmál se Tonino. „Když je knot nasáklý petrolejem a ty k němu přiblížíš plamen, musí to udělat *puf*. Jinak se nerozsvítí a my bychom neviděli, co jíme.“

Tím všechny pobavil. Holčičky si začaly z legrace strkat lžice k nosu místo do úst. Jen Tancredi zůstal vážný.

„Já ti s tím pomůžu,“ řekl otec, vstal a vytáhl smolnou třísku ze stojanu. Věděl, že když dává přednost Tancredimu, upozaduje ty starší. Jenže šestiletý capart potřeboval dodat trochu sebevědomí.

„Nejdřív vysuň knot,“ řekl otec.

Tancredi vylezl na židli, pevně chytil lampu a otáčel kolečkem. Knot uvnitř rostl vzhůru.

„Ne moc vysoko, jinak se sice bude pálit petrolej, ale půjde od ní málo světla.“ Tonino nadzvedl baňatý skleněný kryt a přiblížil ke knotu plamen. Všichni ztichli. – Ozvalo se „*puf*“. Tancredi se zasmál. Knot zahalil modrý plamen. Antonio lampu zavřel. Ve

světnici se jako mávnutím kouzelného proutku rozjasnilo. Tonino spatřil drobné, rozesmáté, trochu ušmudlané obličejíky svých dětí. Zvedl Tancrediho ze židle. „Dobře jsi to udělal. Zítra je řada na tobě, Giacinto.“ Tím bylo spravedlnosti učiněno zadost.

Toninův černovlasý kudrnatý mazánek, jediný chlapec mezi čtyřmi děvčaty, se uklidil zpět na své místo. Apollonia přinesla polévku. Voněla báječně, ale něco jí chybělo.

Tonino pohlédl na ženu. „Uzené nemáme?“

„Příště.“

Sledoval její milou, dobrotivou tvář. Bez té tváře neměl život cenu. Bez téhle ženy neexistovala láska. Stiskl jí ruku. „Tak příště.“

Do ječné polévky nebylo maso potřeba. Ječné kroupy, brambory a mrkev zasytily i tak. Uzené maso bylo drahé. Apollonia polévku hodně osolila, takže její chuť silně aromatické uzené připomínala.

Všichni se chopili dřevěných lžic. Antonio sepal ruce. Poděkoval za večeři, se skloněnými hlavami se pomodlili. První lžíce se do polévky ponořila, ještě než doznělo „amen“.

Tablka

Mnichov, 1966

Dětský domov Fasangarten nebyl ani školka, ani internát, ani sirotčinec, byl všechno dohromady. Rodiny sem odkládaly děti, když si je nemohly dovolit žít. Mnichovská samospráva to vzala na sebe. Takoví rodiče tu děti navštěvovali, někteří častěji, někteří méně. Ale dostávaly se sem i děti z rozvrácených rodin, z nařízení úřadu péče o mládež. Byli tu polosirotcí, jejichž jediný rodič se o ně nemohl starat, dokud se nezotavil z vážné nemoci. Některé děti byly tiché a ustrašené, jiné přehnaně rozpustilé. Všechny měly společné to, že se teprve učily důvěřovat životu. Sofie brala jako svůj jedinečný úkol dětem na této cestě pomáhat a být jim nablízku.

Někdy si říkala, jestli ji sem nepřivedla vlastní osamělost. Ne, pomyslela si vzápětí, možnost tady pracovat je přece výsada. Protože se domov nacházel hned u Perlašského lesa, člověk si tu připadal jako uprostřed přírody. Zároveň byl nedaleko hřbitov Perlach. Sofie měla pocit, že tohle místo propojuje mladý život s přírodou a zároveň se smrtí.

Občas se na hřbitov vydala a procházela se mezi hroby lidí, kteří už měli to velké dobrodružství za sebou. Živí se v nápisech na náhrobcích často snažili o velká slova, aby uctili památku zesnulých. *Nikdy nezapomeneme – láska přetrvá navěky*, stálo tu, ale slovo *navěky* už bylo zarostlé břečťanem. Zimolez a břečťan nad velkými slovy vítězily.

Nejdůležitějšími hodnotami, které dětský domov ctil, byly spravedlnost a rovnost. Každé dítě muselo cítit, že je o ně mezi sestřičkami a bratříčky dobře postaráno. Některé děti byly šikovnější na hřišti, jiné hezky malovaly a kreslily, další zase vynikaly chytrostí a přemýšlivostí. Byly tu děti, které projevovaly vůdčí schopnosti a stavěly se do čela skupin, jiné dávaly přednost samotě. Společenství jim poskytovalo prostor, v němž měly všechny stejná práva. Sofie byla strážkyní tohoto principu.

Přesto ani ona nerozdělovala svou náklonnost a pozornost rovným dílem. Guido Rösler byl pětiletý chlapec s hnědými kudrnami a zvědavýma očima. Sofii fascinovalo, jak se dokáže soustředit. Když se věnoval nějakému úkolu nebo něco pozoroval, okolní svět pro něj přestal existovat. Guido byl spíš vážný než rozpustilý, spíš neohrabaný než sportovně založený.

Jeho matka Hilda jezdila do Fasangartenu jen zřídka, někdy se neukázala celé týdny. Přesto se Guido o každém návštěvním dnu zařadil k dívkám a chlapcům, kteří s návštěvou příbuzných mohli počítat. Když ten čas nastal, rozběhli se k přijíždějícím autům, vítali se s návštěvou, nechali se vzít do náruče a radovali se z dárků.

Sofie se zpočátku domnívala, že se Guido po opakovaných zklamáních stáhne do společenské místnosti a bude smutně sedět v koutě. Mýlila se. Chlapec odběhl stranou do křoví a prostě si na návštěvu příbuzných hrál. Víтал se nejen se svou matkou Hildou, ale s celým zástupem dalších lidí. Byly mezi nimi tety,